

GÖRÖGKÖR - KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA GÖRÖGKATOLIKUS LELKÉSZSÉG

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

2014. február 27.

Beregszász

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

„Az ember nem magát írja, hanem mindig valamiképpen az egészből ír, hogy aztán az olvasó ismerhesse föl önmagát. A részletek elválasztanak a többiektől, míg az egész mindig és mindenkit egybeköt.

Az „egészből” semmit sem tudunk és semmit se tudhatunk, ez a „nem tudás” mégis eligazít, ez a sötétség mégis világít. Az „egész” sose nyomasztó, ellekezőleg, enyhítő könnyítés rajtunk... A tudomány részleteken át próbál utat törni magának az egész felé, a művészet a felderítetlen részeket maga mögött hagyva, eleve az egészre fülel...”

Pilinszky János

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

GÖRÖGKÖR - KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA GÖRÖGKATOLIKUS LELKÉSZSÉG

Programfüzet

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

GÖRÖGKÖR - KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA GÖRÖGKATOLIKUS LELKÉSZSÉG

Program

Név	Téma
1. Bán Annamária:	Batár társadalomtörténete mélyinterjúk és sajtó alapján az 1944-1991 között (v.t.: Császár István, Ssc)
2. Bidzilija Vivien:	Az ima gyógyító ereje (v.t.: Prof. Fekete Volodimir Petrovics)
3. Bujdosó János:	A vallás és az egyház helyzete Kárpátalján Sztálin és Hruscsov idején a Vörös Zászló körzeti lap tükrében (v.t.: Dr. Pallai László, egyetemadjunktus)
4. Dancs Krisztina:	A Kárpátaljai Református Egyház népművészete (v.t.: Bocskor Andrea, PhD, docens)
5. Fodor Krisztina:	Oktatásügyi helyzet a beregi egyházmegyében (1848-1914) (v.t.: Csatári Györy, PhD)
6. Iván Gábor:	Élet a halálveszély szélén – Az önygilkosság okai, etikai megítélése és megelőzésének lehetőségei (v.t.: Prof. Dr. Stephan E. Müller)
7. Jakab Annamária:	A vallás szerepe egy búcsúi asszony életében (v.t.: Dr. Keményfi Róbert)
8. Kész Barna:	Néprajzi adalékok a hit és a vallásosság megéléséhez a történelmi Ugocsában a 21. században (v.t.: Dr. Kész Margit)
9. Kosztyó Gyula:	Népművelés – egyesületi élet – egyház Ung vármegyében 1941-ben (v.t.: Dr. Botlik József)

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

GÖRÖGKÖR - KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA GÖRÖGKATOLIKUS LELKÉSZSÉG

- 10. Kovács Eleonóra:** Katonai sajtótörténet. A Tábori újság megjelenése Przemyslben
(v.t.: Dr. Kiss Éva)
- 11. Szendrey Anita:** Pásztor Ferenc élete
(v.t.: dr. Püski Levente)
- 12. Tóth Enikő:** A Mezőgecei Református Egyház története 1938-1945 között a presbiteri jegyzőkönyvek tükrében
(v.t.: Molnár D. Erzsébet)
- 13. Tóth Zsuzsa:** Az I. világháború hatása a Kárpátaljai Református Egyházkerület életére az 1920-as évek során
(v.ö.: Dr. Barta Róbert)

Az értékelő bizottság tagjai:

Elnök:

Dr. Szamborovszkyné Nagy Ibolya

igazgató, II. RFKMF Apáczai Csere János Könyvtár
Történelem és Társadalomtudományi Tanszék

Tagok:

Dr. Jaczkó Sándor

tudományos munkatárs, Nyíregyházi Szent Atanáz Gör. Kat.
Hittudományi Főiskola

Gönczi Sándor

II. RFKMF Földtudományi tanszék

Kolozsvári István

II. RFKMF Biológia tanszék

Demkó Ferenc

esperes, Beregszászi Esperesi Kerület

Titkár:

Szakál Imre

Történelem és Társadalomtudományi Tanszék

1. Bán Annamária

Batár társadalomtörténete mélyinterjúk és sajtó alapján az 1944-1991 között

Az évfolyammunka során Batár település társadalmi változást próbáltuk bemutatni. A munka fő célja, a kutatási módszerek gyakorlatban való alkalmazása. Át fogó képekben tudjuk látni az akkor társadalmi helyzetet.

A munkát két fejezet alkotja. Az első fejezetben magát a települést kutattam fel, ami a honfoglalástól a XX. századig, aztán a csehszlovák, illetve a szovjet időszakot öleli fel.

A második fejezetben a mélyinterjú alapján mértük fel, hogy az emberek mennyire emlékeznek vissza a szovjet- rendszerre, volt, aki szívesen válaszolt a kérdésekre, és volt, aki könnyek közepette. A Vörös Zászló című újságból néhány cikket felhasználtunk a kutatáshoz, ami nagyban segített a korszellem bemutatásához.

Végző soron megállapíthatjuk, hogy a szovjet-rendszerről az emberekben egy nosztalgia él, ami abban mutatkozik meg, hogy annak ellenére, hogy milyen nehéz volt a háborút követő időszakban élni, arra a következtetésre jutottunk, hogy a többség szerint jobb volt, mert több volt a munkalehetőség, és mindenki tudott dolgozni is, nem úgy, mint napjainkban.

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

GÖRÖGKÖR - KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA GÖRÖGKATOLIKUS LELKÉSZSÉG

2. Bidzilija Vivien

Az ima gyógyító ereje

Bár sokan nyilván úgy hiszik, hogy az ima és az egészség nem függ össze – érdekes módon nem a vallás, hanem a tudomány emberei bizonyították be teljesen tudományos módszerekkel, hogy az imának igenis lehet egészségmegtartó, vagy betegséget gyógyító hatása.

Mi az ima? A koncentráció egyik nagyon erős formája, amikor csak egy dolog lebeg az imádkozó szeme előtt: az óhajtott cél, az egészség, a gyógyulás... Az imában nem az számít, hogy szavaink minél magasabbak legyenek, hanem, hogy amit mondunk azt teljes átéléssel és odaadással tesszük.

Az imádkozás segít a magas vérnyomás ellen, a rákban szenvedőknek, hatású van a vegetatív idegrendszerre, erősíti az immunrendszert és a jobb közérzetet is biztosítja.

Hogy a hit gyógyít-e, az még vitatott, de a közelmúltban erre nézve pozitív tanulmányok láttak napvilágot. Számos kutatás bizonyította be, hogy a mélyen vallásos, ezért naponta többször is imádkozó beteg emberek körében sokkal kisebb a szívinfarktus veszélye, mint azoknál, akik csak ritkán járnak templomba, ritkán imádkoznak. Ez egy olyan kutatássorozat eredménye, amelyet 40 alkalommal végeztek el különböző városokban és társadalmakban, összesen 126 ezer emberen! Egy skóti egyetemi klinikán való kísérlet közben kiderült, hogy az imádkozók, a vallásosak szervezetének ellenálló képessége a fertőzésekkel szemben magasabb, mint a nem imádkozóké. Ez aligha lehet véletlen.

Az Amerikai Egyesült Államok közvélemény-kutatói szerint az emberek 82%-a hisz abban, hogy imájának gyógyító ereje van, és csak 13%-uk tagadja ezt. A lakosság 77%-a gondolja úgy, hogy Isten néha közvetlenül is beavatkozik a súlyosan beteg ember sorsába jóra fordítva azt, és csak 18% nem hisz ebben. Az emberek 73%-a

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Károli Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

hittel vallja: ha más imádkozik érte, az segít kilábalni betegségéből (mindössze 21%-uk állítja az ellenkezőjét). Az amerikaiak 64%-a érzi úgy, hogy az orvosoknak együtt kell imádkoznia páciensével, ha úgy kívánja, és csak 27% tagadja ennek fontosságát.

Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy a világ technikailag és tudományosan legmagasabb szinten álló államában az emberek döntő többsége hisz abban, ami megfoghatatlan, természetfeletti, de szerves része életének.

3. Bujdosó János

A vallás és az egyház helyzete Kárpátalján Sztálin és Hruscsov idején a Vörös Zászló körzeti lap tükrében

A magyarság a Kárpát-medencében a második világháborút követően sehol sem került olyan világnézeti elnyomás alá, mint Kárpátalján. Bár az egyházakat kénytelenek voltak megtérni bizonyos keretek között, a hivatalos szervek nem nézték jó szemmel az egyházak működését. Az alaphangulatról a pártpropaganda vallásellenes agitációja volt hivatott gondoskodni.

1945-1946-ban Ukrajnában teljesen államosították az egyházi és felekezeti vagyont. Ez azt jelentette, hogy az egyházközségnek azután az államtól kellett bérletbe venniük saját korábbi templomaikat. A hatóságok igyekeztek korlátozni a hittan órák számát. Az ateista nevelésből a „Vatikán ügynökei” elleni küzdelemből természetesen a könyvkiadásnak valamint a helyi sajtónak is ki kellett venni a részét.

1945-től a Szovjetunióban a hivatalos szervek nem nézték jó szemmel az egyház működését, és rövid időn belül megindult a vallásellenes kampányuk az újonnan megszerzett kárpátaljai területen is. Bár a sajtó nem vállalta fel nyíltan az egyház üldözését, nem számolt be egyházi személyek elleni koncepciók perekről, azonban az alaphangulatról a pártpropaganda vallásellenes agitációja volt hivatott gondoskodni, ami hűen tükrözte a párt valláshoz való viszonyát. A párt minden téren megpróbálta az egyház ellen fordítani a lakosságot, mint politikai, mint gazdasági, és mint kulturális téren.

A kor szellemét idézve e tanulmány által betekintést nyerhetünk a Kárpátalján uralkodó vallási helyzetről. Habár a Vörös Zászló körzeti lap nem számol be koncepciók perekről, elhurcolásokról és szankciókról, amely az egyházakat és azok képviselőit sújtották volna, a tanulmányban bemutatott néhány példából is láthatjuk, hogy milyen nehéz volt a helyzete akkoriban a kárpátaljai egyházaknak. A szovjet

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

vezetés szinte minden területen támadást indított a „hit és képviselői” ellen, minden megtett annak érdekében, hogy ellehetetlenítse az egyházak helyzetét, bemocskolja azok hírnevét, és a lakosságot is megpróbálta a klérus ellen fordítani. A pártpropagandát és a sajtót felhasználva, megpróbálták ateista szellemben „átnevelni” a lakosságot, és létrehozni a kommunista pártban vakon megbízó szovjet polgárt.

GÖRÖGKÖR - KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA GÖRÖGKATOLIKUS LELKÉSZSÉG

4. Dancs Krisztina

A Kárpátaljai Református Egyház népművészete

Minden kultúrában az őskortól napjainkig természetes igény, hogy legyen egy kitüntetett hely, ahol a vallási élményt fokozottan élhetik át, ahol kapcsolatba léphetnek az éggel – Istenükkel, vigaszt találnak mindennapi gondjaikra vagy megerősíthetik őket. A letelepedett kultúráknál ez a hely az imaház, templom, szentély, zsinagóga – későbbiekben templom. Minden templom szerkesztett tér, mely tükrözi a vallás felépítését.

Hosszú időn keresztül az egyház a művészetek édesanyjának számított, hiszen ha csak a középkorba tekintünk vissza, a humanizmus előtti időszakban a legtöbb képző- és népművészeti alkotások Isten dicsőségére készültek a templom szolgálatába ajánlva. Ezeket a használati tárgyakat vizsgáltam, azok jellemvonásait, jelképrendszerüket.

A feltárt anyag alapján elmondható, hogy a kárpátaljai egyházak a sok viszontagság ellenére a Magyarországhoz hasonló arányban őrizték meg a XVII. és XVIII. századi úrasztali terítőket és kegytárgyakat. Jól reprezentálják ezek a ránk maradt emlékek, hogy a mai kárpátaljai magyarság kultúrája, művészete semmiben sem különbözött az ország más részén élő magyar közösségek kultúrájától és szerves részét képezik az egyetemes magyar kultúrának. A hímzések mintakincsében, mint az ország bármely részén itt is a növényi ornamentika érvényesül. Ezek között is az aszimmetrikus ún. csokros-bokros virágminták a dominánsak. De a virágbrázolás mellett találkozunk állatbrázolással is. A színek alkalmazásában a XVIII. századtól kezdve fokozatosan a felvidéki hatás érvényesült.

A használati tárgyak bemutatására nagy segítséget nyújtott P. Szalay Emőke kutatómunkái is, amelynek nagy hasznát vettem a könnyed átláthatóságban. Az úríhímzések vizsgálatában pedig Felhősné Dr. Csiszár Sarolta munkája volt alapmű

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

GÖRÖGKÖR - KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA GÖRÖGKATOLIKUS LELKÉSZSÉG

5. Fodor Krisztina

Oktatásügyi helyzet a beregi egyházmegyében (1848-1914)

A Beregi Egyházmegye fennállásától kezdődően sajátos szerepkörben van a magyar református egyházak között. Ennek ellenére kevés kutatás tűzte ki célul az egyházmegye történetének feltérképezését. Kárpátaljai magyarként így szívügyemnek érzem, hogy tüzetesebben foglakozzak a témával. Kutatásom egyik fő irányvonala pedig a református egyház nevelésügy terén gyakorolt hatásának vizsgálata volt az 1848-1914 közötti évekre vonatkozóan.

Az 1848-49-es szabadságharc leverését követő retorzió a Beregi Egyházmegye életében is jelentős változásokat hozott, amely az oktatási rendszerben is megnyilvánult az osztrák közoktatási rendszer átvételén keresztül, egészen a tanárok kinevezésének jogáig. A rendelet megsértése pedig súlyos következményekkel járt. A megtorlás bár véget ért, 1856-tól kötelező tannyelvűvé a németet jelölték ki. Nagy fejlődésnek tekinthető azonban, hogy az iskolamulasztás visszaszorítására is törekedtek.

A tárgyalt időszakban mindvégig az egyházmegye legfőbb problémája az oktatásügy területén is a pénzhiány volt. Egyrészt ez a tanári honorárium mértékén volt észrevehető, másrészt az iskolaépületek, valamint a tantermek felszerelése sem volt megfelelő. A vezetőség látta, hogy széleskörű fejlesztésre lenne szükség, azonban ezt nem mindig tudták kivitelezni. A jegyzőkönyvek ezen kívül tömördek olyan esetről is beszámolnak, ahol a szülők nehéz anyagi helyzete miatt nem volt biztosítva a gyermekek megfelelő oktatása, pl. tandíj befizetés kapcsán érkeztek különböző kérvények az egyházmegye közgyűléséhez.

Az 1868-as népiskolai törvény szigorú előírásai még inkább megnehezítették az egyházi iskolák fenntartását, melynek következtében

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

egyre több oktatási intézmény lett államosítva. Ilyen sorsra jutott a csetfalvai, gecsei, benei, balazséri, kajdanói, valamint a rákosi református iskola is. Az államosítások ellenére azonban a kiegyezést követően általánosságban pozitív fejlődés ment végbe az egyházmegye nevelésügyi helyzetében, leginkább az oktatás színvonalában.

6. Iván Gábor

Élet a halálveszély szélén

– Az öngyilkosság okai, etikai megítélése és megelőzésének lehetőségei

Magyarország évtizedek óta előkelő helyet foglal el az öngyilkossági statisztikákban. Európában joggal nevezik „magyar betegségnek”, ha valaki önként eldobja életét. Ebből a megfontolásból kiindulva érdemes foglalkozni az öngyilkosság témájával többféle szempont alapján is.

Ez a dolgozat a szociológia témakörében vizsgálja, milyen hatással van a társadalom az egyén öngyilkosságára és milyennel az egyén esete a társadalomra. Két híres tudós elmélete rendszerbe foglalja az öngyilkosság típusait, és vezet tovább a pszichológia területére.

Pszichológiai szempontból vizsgálva a témát kiderül, hogy egy ember nem azonnal vet véget az életének, hanem szinte minden esetben látható előzményei vannak. Ezen előzmények között jelentős szerepet játszanak a preszuicidális szindróma, és a depresszió. Ezeket vizsgálva differenciálódik az öngyilkosság etikai meítélése is.

Erkölcsei szempontból figyelembe kell venni azokat az eredményeket, amelyeket a témát vizsgáló újabb tudományágak (pszichológia, biológia) elértek, ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról, hogy az etikai szempontból a teológiai érvelések még mindig érvényesek. Ezekből láthatunk ízelítőt a dolgozat további részében.

Végül az öngyilkosságok megelőzésének érdekében szó esik arról, mit tehet az, akinek nincs pszichológiai végzettsége, de közeli ismerősei között mégis észreveszi valakin az öngyilkosság előjeleit. A gyakorlati tanácsok mellett arra is oda kell figyelnünk, hogy a segítő szándék veszélyeket is rejt magában.

Mindezen témákon végigjutva az olvasónak lehetősége van bizonyos képet kapni az öngyilkosság témájának helyzetéről jelen korunkban, és remélhetőleg kiindulópontul szolgálhat esetleges további kutatások előmozdításában.

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

7. Jakab Annamária

A vallás szerepe egy búcsúi asszony életében

A kutatás egy élettörténeten keresztül vizsgálta meg az egyén alkalmazkodási stratégiáit, a történelmi változások, a házasság és az új környezet hogyan befolyásolták az egyén életét. Az a következtetés vonható le, hogy bár a közösség fontos tényező volt N. Katalin életében, mégsem követte mindig a társadalom elvárásait és mintáit. Saját ítélőképessége és legfőképp hite segítségével mérlegelte élete eseményeit. N. Katalin életének meghatározói több irányból érkező hatások voltak: egyrészt a közösség mintái, melyeket fiatalkorában eltanult a családban és a közösségi szocializáció által, valamint a házasságkötése után az új családban és az új településen tapasztalt normák. Másrészt a különböző történelmi, gazdasági és társadalmi változások teremtette helyzetek egyedi stratégiák létét is eredményezték számára. Tehát a kényszerszülte és kulturális alkalmazkodási gyökerek együttesen jelen voltak életében.

Dolgozatomban egy szűkebb kutatási téma, a közösségen belül pedig egy egyén bemutatására került sor. Hiszen vannak olyan kérdések, amelyeket a legkisebb léptékben érdemes vizsgálni. Egy adott téma kérdésfelvetései különböző terepeken is lehetnek hasonlóak, de újabb kutatások segítségével újabb dimenzióval bővíthet a problémakör. A kutatás annak ellenére, hogy nem egy kevésbé kutatott témát dolgoz fel, XX. században általános jelenségeket vizsgál, a terület és a téma helyi sajátosságaival kíván hozzájárulni a hasonló témájú kutatásokhoz.

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

8. Kész Barna

Néprajzi adalékok a hit és a vallásosság megéléséhez a történelmi Ugocsában a 21. században

Tanulmányomban arra szerettem volna felhívni a figyelmet, hogy Kárpátalján még napjainkban is elválaszthatatlan egymástól a vallás és a mindennapi élet. Az életmódban bekövetkező változások természetesen hatással vannak a vallási életre is. Tehát a tradicionális értékrendet képviselő közösségekben, ha megváltozik az életvitel, ezáltal a valláshoz, az egyházhoz való viszony is jelentős mértékben módosulhat.

A bevezetőben megfogalmazott állítások azonban mégis helytállóak, s nem állnak szemben az előbbiekkal: a megvizsgált települések lakói a legnehezebb viszontagságok idején, a vallásüldözés korszakában is kidolgozták a hit túlélésének stratégiáit.

Az interjúk alapján az általam kutatott települések szövegtörzseiből bizonyítást nyert az a néprajzi evidencia, hogy a hit, a vallásosság kialakulásában az egyén szempontjából nagy szerepe van a családnak, a szocializációnak. Nagy formátumú következtetések levonására jelen kutatás alapján természetesen még nem vállalkozhatom. Tisztában vagyok azzal, hogy a munka nem teljes, a téma további kutatása feltétlenül szükséges.

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

9. Kosztyó Gyula

Népművelés – egyesületi élet – egyház Ung vármegyében 1941-ben

A 20. század első felében a világ vezető országaiban a háborús események utóhatásaként jelentős gazdasági és társadalmi változások következtek. A társadalmak összetétele megváltozott, s azokban visszafordíthatatlan törésvonalak alakultak ki s váltak egyre áthidalhatatlanabbá. A 20-as évekre a törésvonalak egyre szemmel láthatóbbak lettek a társadalom tőkével rendelkező tagjai és az egyre inkább elszegényedő vidéki népesség között. E hatást az 1929–1930-as gazdasági válság világméretűvé duzzasztva tovább fokozta.

A trianoni Magyarországon ehhez mérhetetlen háborús veszteség (területi elcsatolás, háborús jóvátétel, szomszédos államok területi expanziói, stb.) is társult. A vesztes háború kilátástalanságát a világgazdasági válság csak tetézte s ellehetetlenítette az exportra termelő vidéki parasztember megélhetését. A háború és gazdasági recessziók jelentős pszichológiai hatást is gerjesztettek s elsősorban csalódottság, bizalmatlanság társult a társadalom alacsonyabb rétegeinek kilátástalansága mellé. E pszichés tényezők a gazdasági termelés kerékkötőivé váltak, a parasztemberben pedig különösen demoralizálónak az vált, hogy az erőfeszítéseik a termelésben a végtelennek látszó háborús jóvátételek törlesztésére fordítottak.

A pszichikai hatásokat súlyosbította a paraszti társadalom alacsony képesítése és képzettsége, illetve a jelentős hiányosságai az alapvető műveltség terén. Ezen a magyar állam változtatni kívánt, mégpedig úgy, hogy Magyarország gazdasági termelésének fokozását a szegényparaszt társadalom művelődési állapotának feljavitásával kötötte össze. Ennek megvalósítására jött létre Magyarországon, az iskolán kívüli népművelés intézménye a 20. század első felében Gróf Klebelsberg Kunó elvei alapján.

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

Az iskolán kívüli népművelés intézménye a változó világban az állandó érvényű tudással, az etikai és erkölcsi morál emelésével próbált segítségére lenni a társadalom perifériájára szoruló egyszerű vidéki lakosságnak. Ennek megvalósításában az állam egyedüli szövetségeseinek a vidéki értelmiség számított, konkrétan a tanári és az egyházi tisztviselők.

10. Kovács Eleonóra

Katonai sajtótörténet.

A Tábori újság megjelentetése Przemyslben

A kutatás témája az első világháborúhoz köthető, témaköre szűkül, és a stratégiai jelentőséggel bíró Przemysl erődjének ostromára irányul. A kutatáson belül a vizsgálat tárgyát az erődben 1914 október - 1915 március között megjelenő Tábori újság Hadi hírek rovata képezi. Célom: megvilágítani a korabeli katonaszmény fogalmát. A Tábori újság megjelenését a katonák tájékoztatásának szükségessége indokolta. A kezdetben teljes mértékben sürgönyök szövegére alapuló német nyelvű kiadvány mellé az 50 000-re becsült magyar katonaság (Molnár 1942) tájékoztatása miatt volt szükség egy új kiadványra.

A nyomdászok megküzdöttek a nehézségekkel (ékezetes betűk hiánya) és kreatív alkotómunka keretein belül folyt a lapszerkesztés. A napilap a várparancsnokság engedélyével jelent meg. Közölte a hivatalos sürgönyök szövegét, tájékoztatott az aktuális hadi helyzetről. Helyet kapott benne meteorológiai jelentés, a mindennapi katonai élet dolgairól szóló rövid történet (például a keserű kenyérről szóló beszámoló és anyjától levélben pénzt kérő katona, ki halála esetén kísértéssel fenyeget, ha nem kap semmit), vers, a kitüntetettek névsora, harcra buzdító beszéd, tárca, a háború menetével kapcsolatos fejtegetés.

Az októberi lapszámokat elemezve kijelenthető: mindegyik lapban helyet kapott a hadi tudósítás (ezen a rovaton belül akadt Przemysl környékén zajló harcokról szóló hír is), a várparancsnokság által kapott radiogramm szövegének fordítása (amikor ez hiányzott, egy vezércikk, mely a háború menetéről, az esélyekről és az ellenségről szólt), valamint legalább egyetlen, a háborúhoz tágabb értelemben kapcsolódó rovat (az Apróságok vagy a versrovat).

Fontosnak tartom a Sajtószemle rovat meglétét, mert ez hozzájárult, hogy az olvasó külső szemlélőként tekintszen az eseményekre. Azonban

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

a Tábori újságban olvasható Sajtószemle rovat és a tényleges külföldi lapban meglelt cikk összehasonlítása külön kutatást igényel. A jelenlegi ismereteim alapján azt mondom, hogy a Sajtószemle a kitekintést segítette elő a lapot olvasó katona számára, növelhette a harci szellemet a gondolat, mely szerint az ellenséges francia újság is arról ír, hogy a központi hatalmak katonái bátran harcolnak. Az októberi lapszámok pozitív hadi hírekről tudósítanak, nincs említés jelentősebb vereségről. A verset beküldő katonák hangulata harcias, az Apróságok rovat történetei pedig a katonai hősiességet állítják előtérbe.

A Tábori újság az októberi lapszámok alapján kulturális kapcsolódási lehetőséget jelentett a katonák számára egy olyan békés időszakhoz, melyben még, vagy már nem zajlik a háború, és nem nehezedik az erődöt védő katonákra a felelősség otthon maradt rokonaik, valamint uralkodójuk felé, miközben a szülőföldjükre vezető kaput védik az ellenséges csapatokkal szemben.

11. Szendrey Anita

Pásztor Ferenc élete

Pásztor Ferenc számára a XX. század viszontagságokkal teli volt, aki a számos átélt rendszerváltozás közepette is a római katolikus egyház fennmaradásáért tevékenykedett és áldozatkész szolgálatával sokat tett az egyház megmaradásáért.

De ki is volt ő? Közösségépítő, karizmájával, Istennek szentelt életével maga köré vonzó plébános, aki határozott, markáns, következetes, meggyőződéseihez mindhalálig hű főesperes, pápai prelátus is volt, de nem utolsó sorban felebaráti szeretetével, alázatával a rászorulók menedékével, jóságos pásztor. Aki „ha kell, életét adja juhaiért, Egyházáért, hazájáért.”

Magát nem kímélve szolgálta, védte Istentől rábízott nyáját. Sokoldalú tevékenysége és hatása túlnőtt szolgálati, plébániai helyén, egyházmegyei jelentőséggel bírt, melyet számos címmel és pozícióval ismertek el. Elmondhatjuk, hogy Pásztor Ferenc tevékenységével, Istennek szentelt életével és szolgálatával, hazájához végtelen hűségével példa és jel lehet számunkra ma is. Mindig kiállt a híveiért és a magyarság megőrzéséért.

Hely tudott állni a csehszlovák iskolareformmal szemben, sőt bővíteni is tudta az osztályok létszámát, a magyaréra alatt pedig hangoztatni tudta, hogy „érdemes volt ennyi évtizeden keresztül magyarnak megtartani magukat, mert elkövetkezett a jutalom éve.” A szovjet csapatok bejövetelét követően, pedig, az elnyomásokkal teli időszakokban, mindent megtett az egyház megmaradásáért, vértanúságával pedig Egyháza és hazája iránti végtelen hűségéről tett tanúbizonyságot.

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

12. Tóth Enikő

A Mezőgecsei Református Egyház története 1938-1945 között a presbitéri jegyzőkönyvek tükrében

A dolgozat a Mezőgecsei Református Egyházközség mindennapjait mutatja be az 1938–1945 közötti időszakban.

A kutatás során a Kárpátaljai Református Egyházkerület levéltárában fellelhető két presbitéri jegyzőkönyvnek a vizsgált korszakban keletkező bejegyzéseit tanulmányoztuk. Az újra Magyarország kötelékébe kerülő református gyülekezet presbitériuma viszonylag gyakran tartott gyűléseket, az ezeken tárgyaltak alapján láthatjuk azt, hogy melyek voltak az egyházközség mindennapjait meghatározó legfontosabb kérdések.

A gyűlések túlnyomó többségének tárgya az egyház anyagi, gazdasági kérdésével foglalkozott. A jegyzőkönyvek alapján megállapítható, hogy az 1938-45 közötti időszakban az egyház igen rossz anyagi helyzetben volt. Mivel nem rendelkezett nagyobb vagyonnal, nagyban a gyülekezeti tagok anyagi helyzetétől függött, ugyanakkor a presbitérium nem vethetett ki nagyobb adót, mivel a gyülekezeti tagok már így is eléggé meg voltak terhelve. A második világháború kitörése, majd az egyre közeledő frontvonal ezt csak egyre jobban súlyosbította.

A szovjet megszállást követő kilátástalan helyzetben sem szűnt meg az egyház munkája, jelentős lelki ébredés volt tapasztalható a községben. Ezt alátámasztja az a tény, hogy 1945-ben Mezőgecse adott otthont a Keleti Baráti Kör szervezte egyházi alkalmaknak.

I. Keresztény Tudományos Diákköri Konferencia

Görögkör — II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Görögkatolikus Főiskolai Lelkészség

13. Tóth Zsuzsa

Az I. világháború hatása a Kárpátaljai Református Egyházkerület életére az 1920-as évek során

Az I. világháborút követően, a mai Kárpátaljai terület a Csehszlovák Köztársaság fennhatósága alá került, melynek következtében a terület jelentős társadalmi, gazdasági és politikai változásokon ment keresztül, melyek hatással voltak a történelmi egyházakra is.

1923. június 7-ét követően a három református kárpátaljai egyházmegegyéből (Bereg, Máramaros-Ugocsa, Ung) alakult meg a Kárpátaljai Református Egyházkerület, mely egy külön egyházi közigazgatási szervként kezdett el működni a Podkarpatszka Rusz kormányzóságán belül.

Ezt követően az egyházkerület a szlovenszkói Tiszáninneri és Dunáninneri Egyházkerületekkel közösen alkották az Egyetemes Konventet. Az új államhatalom igyekezte saját képmására átformálni a terület közigazgatási rendszerét, mely nagyban befolyásolta a kormány és az egyház viszonyát.

A legfőbb konfliktus források a kezdeti időszakot illetően főleg az egyházi törvények jóváhagyása, iskolák és tanárok helyzete és az állampolgárságról szóló tárgyalások voltak. Mindezek leginkább abból fakadtak, hogy az államhatalom nem volt hajlandó nagyon sokáig elismerni a Református Egyházkerület létezését.

GÖRÖGKÖR - KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA GÖRÖGKATOLIKUS LELKÉSZSÉG

